

דבר חודש בחודשו

גיליון 18
כסלו ע"ט

נותנתו של הגאון הגדול רבי יואל שורץ שליט"א
רו"נו ישיבת דבר ירושלים ומרכזי שכונת מעלות דפנה

המזרחי, משם למפד"ל, וכיום הבית היהודי, שהרחיק לכת עד שהרב עובדיה כינה אותו הבית הלא יהודי. לא כן אגודת ישראל, שהיא כמו שנוסדה כך היא גם עתה. אבל מעלתה זו הגדולה היא בעוכריה כי ראתה את עצמה גם עתה כהמשך יהדות אירופה, שהייתה עיקר היהדות, ומרכזתה היה באירופה, בגלל מספר היהודים ובעיקר בגלל מרכזי התורה והחסידות, וגדולי הדור שהיו שם.

השואה שהחריבה יהדות זו הביאה לצורך לשקם את היהדות, והקמת המדינה, הביאה לכך שהשיקום נעשה ב"ה בעיקר בארץ הקודש ומכאן התפשטה לחוץ לארץ. ושרידי הפליטה שהיו בעיקר חסידים הקימו בארץ את אגודת ישראל, והיא הייתה היסוד ליהדות התורה הקיימת בדורנו. ראשיתה היה מצער לעומת תנועת המזרחי שהיו לה בכנסת 12, נציגים ולאגודת ישראל יחד עם פועלי אגודת ישראל רק ארבע נציגים. והללו היו מאלה שהיו קרובים לאגודת ישראל או לרוחה. אולם בארץ היו גם העולים מעדות המזרח, והללו אף שהיו יהודים כשרים הם היו רחוקים מההווי האירופאי, ולכן המפלגות החילוניות השתלטו עליהם בכח השלטון, ותנועת המזרחי שהייתה יותר קשורה לשלטון, הצליחה למשוך חלק חשוב מהם אליה. וילדיהם למדו בחינוך ממלכתי דתי. אבל בוגריו כבר דתיותם הייתה חלשה ובצבא לרוב היא נשרה מהם לגמרי.

אגודת ישראל אמנם דאגה לחינוך ילדי משפחות עדות המזרח שרצו יותר יהדות והקימה את רשת בתי הספר של החינוך העצמאי שלא היה ממלכתי לכן התנאים היו נחותים ורבים העדיפו את הממלכתי. וגם לא היה לחינוך הזה המשך אחר גמר בית הספר.

של בני תורה מעדות מזרח, אבל בענוה"ר אנשי אגודת ישראל לא השכילו ליצור עמם את הקשרים הנחוצים, והקיפוח האשכנזי שהיה אצל השלטון, שהתנשא על עדות המזרח [עד שהיו מהומות בוואדי סליב בחיפה ויצרה את תנועת

מאורעות התקופה בראי התורה דבר מורינו הרב שליט"א

סיכום הבחירות לעיריות שהיו בכ"א חשוון ע"ט

הדברים המרכזיים שיש ללמוד מהבחירות ותוצאותיהן הצלחת דגל התורה לעומת אגודת ישראל:

האיחוד הגדול ביותר של היהדות החרדית היה במסגרת אגודת ישראל, והנה, לפני שלושים שנה הקים מרן הגרא"מ שך את דגל התורה, לצדה של אגודת ישראל, והיה זה אחרי שכבר הקים את תנועת ש"ס לצדה של אגודת ישראל: אז לא הובנו הדברים לכל אחד ורבים תמהו, למה להיפרד מאגודת ישראל, הרי כינוס לצדיקים נאה להם ונאה לעולם? אבל מעשהו של מרן היה בנייה חשובה של כלל ישראל! ועתה רואים בחוש את מאמר חז"ל (תוספתא): "אם יאמרו לך זקנים סתור בית המקדש ונערים אומרים לך בנה, סתור ואל תבנה, שסתירת זקנים בניין ובניין נערים סתירה. גדולי ישראל נקראים עיני העדה כי הם זוכים לראות דברים שאנו הקטנים לא מסוגלים כלל לראותם.

חלוקה אינה מחלוקת: דבר שני למדה אותנו הקמת ש"ס ודגל התורה שזו לא הייתה חלילה מחלוקת שהוא דבר חמור ביותר אלא זו הייתה חלוקה, וביאור הדברים הוא זה:

אגודת ישראל ביסודה, הייתה תנועה מאחדת בעם ישראל, הכנסייה הגדולה שהייתה באירופה מטעם אגודת ישראל, פרשה את כנפיה, כמעט על כל החסידים והמתנגדים החרדים לדבר ה', אשר התבדלו מהתנועה הציונית, שלא כתנועת המזרחי ששיתפה פעולה עם הציונות ומר גורלה, גלגולים רבים עברו עליה, מהמזרחי לפועל בינתיים

החל לצמוח דור חדש של עדות המזרח כמדומה שהיה זה אחר שגר"ח גריינמן זצ"ל יסד את המתבטות שיצרו המשך לבית הספר ומשם כבר הגיעו לשיבות, אמנם הם היו בתחילה מיעוט שהצליח להגיע לשיבות, והתחיל להיווצר מעמד

במועצת גדולי התורה של דגל בגלל שהוא היה נגד התפשטות חרדים לשכונות רגילות. והשנה בחרו לתמוך ביהב ראש העיר בחיפה שלחם נגד התפתחות הישוב החרדי בעיר, אי לזאת החליטו במועצת גדולי התורה בראשותם של הגר"ח קנייבסקי וראש הישיבה הרה"ג ר' גרשון אדלשטיין להיפרד בכל מיני מקומות שהיה הדבר נחוץ ולרוץ לבד,

והיה זה דומה לחלוקה שהייתה לפני שלושים שנה בעת הקמת דגל התורה. שנפרדו באותן בחירות ורצו בנפרד וכו"ל. ויש לדעת שהתפלגות בשביל שמירת הזכויות שהיה הכרחי בגלל קיפוח מתמשך, לכן היפרדות כדי לזכות במה ששייך לך. כשאתה גם מכיר בזכויות השני, זו היא חלוקה, התורה לימדה שבני זוג שהם נחשבים כגוף אחד וכשני חצאי נשמה שמתחברים בכל זאת הגט יכול לפרק שותפות זו, קל וחומר בני אדם שונים שלא מסתדרים יחדיו. בספר החינוך למד ממצות לא תחרוש בשור וחמור יחדיו בגלל השוני שביניהם, שמכל שכן לא לחבר יחדיו בני אדם שונים זה מזה.

ומחלוקת היא, כשהמתפלג כופר בזכויותיו של מי שהתפלג ממנו וגם אם נלחם בו. דוגמה לחלוקה השונה ממחלוקת: בית שמאי ובית הלל היו חלוקים בהלכות רבות מאד. וזה קרה בגלל שהללו שורש נשמתם דין ולכן לרוב היו מחמירים בהלכה. ואלח שורשם חסד לכן חם היו מקלים לרוב, אבל רעות ואחוה נהגו זה בזה. זו היא חלוקה ולא מחלוקת, כך פרישת דגל התורה מיהדות התורה להיות לעצמה היא חלוקה.

התוצאות של הבחירות של שנת תשע"ט שהי לעיריות, הפתיעו ואולי אף הדהימו! דגל התורה עלתה כמעט בבל מקום, ההפתעה הגדולה הייתה בירושלים, כשדגל התורה זכתה ב-6 נציגים ואגודת ישראל רק ב-3! שבקדנציה הקודמת יחסי הכוחות היו להיפך לפי דרישת אגודת ישראל; לדגל רק שלוש ולאגודת ישראל-5. כן היה גם בחיפה נציגי דגל התורה עלו, וההימור של רבני דגל על ראשות העיר צדק. ראש העיר הקודם יונה יהב, שהצר לחרדים הודח מתפקידו.

כאן המקום לענות לטענות שהושמעו נגד דגל התורה בגלל ההתפלגות: א. הרב שטיינמן לא היה מרשה להתפלג שהוא תמיד השתדל לשמר את האחדות בעם! אבל לימדונו רז"ל; שכל דור

הפנתרים השחורים] השפיע גם על אגודת ישראל שלא צרפו אותם לשורותיהם אלא רק כסרח העודף.

אמנם בתי הספר החרדים לעדות מזרח היו של החינוך העצמאי, והללו הצילו רבים, כמו מרן הרב עובדיה ועוד גדלי תורה, שהמשיכו ללמוד בישיבת פורת יוסף שהייתה מבצר ספרדי. ראה הרב שך שבמסגרת אגודת ישראל הם לא מתקבלים כראוי, קם והקים את מפלגת ש"ס, כנראה, זה קרה אחר שראה הצלחה ראשונה של שני נציגים ספרדים חרדים שהצליחו בבחירות עירוניות, האחד בטבריה מכלוף עידאן והשני בירושלים ניסים זאב. המפלגה הלכה מחיל אל חיל בראשות מרן הרב עובדיה שנקרא על ידי הרב שך לקבל אחריות על התנועה החדשה.

נדמה שבבחירות הראשונות שמפלגת ש"ס נכנסה דרכן לכנסת, היו רוב או לפחות חלק חשוב מהמצביעים אשכנזים תלמידי הרב שך. אבל בבחירות השניות, כבר הציבור הספרדי היה שותף גמור ותלמידי הרב שך חזרו לאגודת ישראל.

עבר זמן לא רב, והיה נראה שהוותיקים באגודת ישראל, לא למדו מהצורך שדחף את הרב שך להקים את ש"ס, ולא הפנימו כי גדל עולם תורה חדש, שצריך לשתף אותו ומנהיגיו כשווה ערך ולא כזר או כאורח, ואז הקים הרב שך את דגל התורה שזכתה בבחירות להפתעת הכל, בשני נציגים בכנסת, ואז הוכח כי דגל התורה הוא פטרון של בני הישיבות שלא קשורים לחסידות, ואז התאפשרה שותפות של שותפים ולא כנספחים, ומיד הוקם גוף מאוחד בשם יהדות התורה.

אבל עדיין אגודת ישראל נהגה כאילו היא האח הגדול, ודגל התורה הוא האח הקטן שצריך לכבד את האח הגדול, לא השכילו לראות שעולם התורה הולך וגדל, והוא בעל ערך לא פחות מאגודת ישראל, וכיוון שלא היו הוכחות חותכות לכך, באגודת ישראל לא הסכימו להכיר בחשיבות עולם התורה שקם. ואז בא פיצול בירושלים שם בעיקר היה הוויכוח, ואף במקומות אחרים, בחיפה בגלל שאגודת ישראל נהגה אחרת מדגל התורה במי לתמוך לראשות העיר. כמו שגם קרה בבחירות של תשע"ד שהצביעו מאנשי אגודת ישראל לראש העיר ברקת נגד מה שהוחלט

יש לו את ההנהגה המתאימה לו. [בין אם פרנס לפי הדור או להפך הדור לפי הפרנס (ראה ערכין י"ז), לכן יפתח בדורו כשמואל בדורו.

עוד אמרו [למרות שגם אמרו; אם הראשונים כבני מלאכים אנו כבני אדם ואם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים] על הכתוב (קהלת) "אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת" אל תאמר אילו היה רבי עקיבא קיים הייתי לומד לפניו, אין לך אלא חכם שבימך.

דבר נפלא קיים בגימטריות; מרן הרב שטיימן שבחר בראש הישיבה הרה"ג ר' גרשון אדלשטיין להנהיג את הציבור התורני בדור! הרה"ג ר' גרשון אדלשטיין שווה הגימ' של שמו לגימ' של המילים "אילת השחר חי" [אילת השחר היה כינוי למרן הרב שטיימן על שם ספריו שהם בשם זה].

לסיכום: המציאות החדשה שנוצרה עקב ההצלחה של דגל התורה, מהווה ציון לפרשת דרכים היסטורית להנהגת הציבור התורני, שגדולי התלמידי חכמים שבדור צריכים להנהיגו. בבחירות לראשות העיר ירושלים לפי התוצאות נראה כאילו אם כל החרדים היו מצביעים עבורו הוא היה נבחר לראש העיר לכאורה זה הפסד גדול ליהדות שכך קרה אך המתבונן בין אדרבה אילו הוא היה נבחר ההצלחה הזו הייתה מכסה על הפסד והנציגים של אגו"י שבירושלים לא היו לומדים לקח מה הם הפסידו במה שהם לא העריכו את מנהיגי עולם התורה כפי שצריך להעריכם.

גם ש"ס שהצליחה היה זה דבר גדול הוכח שבני התורה שלהם עשו זאת אפשר לומר לכאורה שהיא מפלגה לא של פוליטיקאים אלא של ראש ישיבת פורת יוסף הגר"ש שלום כהן שליט"א שכיתת רגליו ממקום למקום גם כאן אנו רואים כמה חשוב שגדולי הדור יורדים אל העם.

ואולי לאור האמור, עלינו לחזור ולהתבונן בראשית המחלוקת שהייתה בין החסידות לבין המתנגדים ובראשם הגר"א אשר אוחדה על ידי הקמת אגודת ישראל, בימינו הבחירות הלו מצביעות שתוך האחדות שנמצאת במפלגת יהדות תורה המאחדת את שתיהן, ישנה התגוששות על ההגמוניה. ניצחון דגל התורה בבחירות הלו מטה מעט לכיוון שיטת הגר"א

ששיטתו היא לימוד התורה קודם לכל, ואין לעסוק כל הזמן רק ביראת ה' אלא צריך גם להרבות בלמוד התורה בעמקות ובקיאות כמו שתלמידו הגדול כתב בספר נפש החיים. והחזון איש הוסיף לחדד את הדברים בהדגישו את חשיבות הלימוד שיהיה הלכה למעשה. ועולם התורה זכה לראות את מרן הגר"ז סולוביצ'יק יחד עם תלמידו ותלמידי החזן איש שהשפיעו בדקדוקי הלכה שנהגו ;

לפי האמור שיטת הגר"א היא בעיקר שבנתה את העולם החרדי על ידי תלמידו הגר"ח מוולוז'ין שייסד ישיבה שהיא אב טיפוס לישיבות ימינו. אמנם החסידות תרמה הרבה מאד לקיום התורה בעמנו, משום שהיא הייתה חומה בצורה נגד ההשכלה שפשטה באירופה והפיצה את החילוניות בעולם! גם היו בתוכם אישים ענקיים שעבודת ה' שלהם לא נתפסת אצל אנשים קטנים כמונו. אולם זה משפיע רק כשהם נמצאים עמנו. כמו שמסופר (תענית כ"ג) שחוני המעגל שישן שבעים שנה נכנס לבית המדרש ולא הכירוהו כי עברו שנים רבות. בכל זאת הרגישו בהימצאו שם, ואמרו הלומדים ששהו במחיצתו: נהירות הסוגיות הנלמדות כבימי חוני המעגל. וכן כאשר היה אליהו בדורו, בני הנביאים שחיו אז, הם ניבאו עד שטעו לחשוב; שהם גדולים מאלישע! וברגע שנלקח לשמים חזרו להיות בלי נבואה כשאר אדם,

ויתכן שזה בכלל מה שאמרו לאדם שהאריך בתפילתו על חשבון הלימוד שלו: עוזבים חיי עולם [לימוד התורה] ועוסקים בחיי שעה [תפילה]. והדבר תמוה; וכי תפילה אינה מצווה המזכה בחיי עולם. מו"ר גדליה איזמן זצ"ל הביא בשם אחד מגדולי ישראל שביאר: תורה שהיא עבודת השכל היא נצחית, לעומת עבודת התפילה שהיא עניין של רגש היא משפיעה רק לזמן.

נראה לכאורה שניצחון דגל התורה מורה שתקופת החסידות מפנה את מקומה ההיסטורי לעולם שלימוד התורה הוא עיקר בו, יותר מאשר עמוד התפילה. כי לימוד כראוי הוא כמו תפילה. (כאמור שבת י"א) שרבי שמעון בר יוחאי שעוסקים בתורה ללא הפסקה פטורים מתפילה.

בבחירות הנוכחיות, עולם התורה נתגלה ביופיו, הוא ציית לקריאת רבותיו והצביע כפי שהורו לו, למרות תהיות שהיו לו למה להצביע כפי שהורו.

ראויה לתשומת העובדה שהמפלגות החרדיות הן כמעט היחידות ששמם לא משתנה אגודת ישראל כבר מאה שנה בשם זה ש"ס כשלושים חמש שנה דגל התורה שלושים שנה, לא כן המפלגות האחרות! מפאי הפה לעבודה ועתה שמה "המחנה הציוני. חירות הפכה למחל ועתה שמה הליכוד. המזרחי לפועל המזרחי, למפד"ל ועתה שמה הבית היהודי. השם הוא מבטא את מהות הדבר, לכן המפלגות אינן מהות אלא הן גיבוב של אנשים אינטרסנטים המעוניינים בשלטון. לכן אומרת המשנה אבות כל מחלוקת שלא לשם שמים: קורח וכל עדתו! לא מוזכר משה וקורח אלא קורח ועדתו שהם בתוכם רבו זה עם זה מי בראש וכנהוג במפלגות חילוניות כשבוחרות את נציגיהן בפריימריז.

.....
המכון להסרת מכשול איסור תולעים

לזיכוי הרבים!

ניתן להזמין הרצאות מהרב שליט"א

בעניין תולעים ודרכי הטיפול בהם

054-841-6169

***

להצלחת

מר אליעזר ברט

חיים בן ציפורה

יעקב ישראל בן חנה

יחזקאל בן אילנית

לזיווג הגון

אליהו בן חנה

חיים בן רבקה יעל

לעילוי נשמת

נחמה בת דוד

זכות התורה תעמוד לתורמים וב"ב.

***

לקבלת העלון במייל ולתגובות:

אש"ל – איגוד שומעי לקחו של רבינו

eeguds@gmail.com

לתרומות והקדשות: 058-325-8278

.....

ועשו כיצחק שהלך לעקדה ברצון למרות שלא שמע כאביו ששמע מפי ה', את הציווי שעליו להיעקד, בכל זאת האמין לאביו, והלך בשמחה לקיים רצון ה'.

בין הסיבות להצלחת דגל התורה, הייתה העובדה, ששני המנהיגים זקני הדור, למרות זקנתם המופלגת, כיתתו רגליהם ממקום למקום לשכנע להצביע לדגל התורה למועצת העיר, למי שראוי להיות ראש העיר. ונהגו כשמואל הנביא; שסובב מעיר לעיר ללמד תורה. ואמרו על האסון שקרה לעם ישראל בגלל חטא פילגש בגבעה, שנהרגו עשרות אלפים, תלו את הסיבה למגפה הזו שמתוך שעסקו בהתיישבות בארץ גם הסנהדרין ולא הלכו מעיר לעיר ללמד תורה. עולם התורה של ימינו הלך לכמה וכמה מקומות בארץ להקים בהם מקום תורה, וזה הוכיח עצמו בבחירות, שמספר מצביעי דגל התורה גדל בכל מקום הוקם בו "מקום תורה".

ואלו שטוענים שגדולי הדור מובלים על ידי העסקנים בעלי אינטרסים, כמו שטענו במרוצת הדורות, כל אלה שרצו לשלוט על הציבור, וערערו נגד סמכותם של גדולי התורה, וכדי לכסות את זממם לא אמרו ישירות אל תשמעו לגדולי הדור, אלא הייתה טענתם שגדולי התורה אין זו דעתם, אלא הם מובלים על ידי אנשים בעלי אינטרסים. ועליהם כבר אמרו רבותינו: כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר על השכינה.

וראוי להם להתבונן בסיפור זה: היה דין תורה לפני רבי עקיבא אייגר והוא פסק לטובת אחד הצדדים הצד המפסיד שהיה תלמיד חכם ואדם חשוב אמר: רבי עקיבא אייגר כבר זקן ובנו השפיע עליו לפסוק לרעתו. משמים מיד הגיבו ופועל גוי התאבד במפעל שלו, והמשטרה הרוסית הענישה אותו בעונש אכזרי שהיה נהוג ברוסיה, הוא היה צריך לעבור בין שורות שוטרים שהרביצו בו אכזריות. משפחתו הבינה שמשמים תובעים את כבוד רבי עקיבא ופנו אליו שימחל לו כי כבוד התורה של הנענש מחייב זאת. על כך אמר רבי עקיבא למרות שהיה עניו ביותר: אני כבוד התורה!

ולכן גם יהיה מותר לבטל תורה בשביל לנצח בבחירות כי לכבוד התורה מבטלים תורה כאמור (מגילה ג) שכבוד התורה חשוב יותר מלמד התורה.